

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Chileadoption.se:s yttrande avseende Uppgiftsskyldighet för myndigheter och auktoriserade sammanslutningar för förmedling av barn från utlandet samt stärkt skydd för enskildas uppgifter i Adoptionskommissionens verksamhet S2023/02222

Chileadoption.se tackar för möjligheten att vara remissinstans, och överlämnar idag 11 september på årsdagen 50 år sedan kuppen i Chile, våra synpunkter på promemorian. Vi betraktar Adoptionskommissionens arbete som mycket angeläget och utfallet kommer vara av största betydelse för adopterade och deras familjer.

Under tiden 1973 - 1990 kom cirka 2200 personer genom adoption till Sverige från Chile. Chileadoption.se samlar idag ca 100 medlemmar, som tillsammans arbetar för att vara en samlingspunkt och ett socialt nätverk för adopterade från Chile, för att göra Chile-adopterades röster hörda i samhällsdebatten samt arbeta för att uppmärksamma oegentligheter med adoptioner från Chile.

Det har dessvärre blivit allt mer tydligt att adoptionerna inte var ett allt igenom lyckat socialt experiment för de adopterade. Det har länge funnits studier¹ som visat att adopterade generellt har sämre utfall sett till psykisk hälsa och relationer. Den senaste studien av Hjern & Vinnerljung² visar med all önskvärd tydlighet på behoven av stöd till adopterade. Av de ca 2200 barn som kom till Sverige från Chile genom adoption, så finns det ett antal personer som inte orkade leva och valde att avsluta sitt liv i förtid.

Bortsett från de livslånga påfrestningar som en transnationell adoption kan medföra för den adopterade, så har adopterade från Chile ställts inför uppgifter om oegentligheter. Den parlamentariska utredningen i Chile 2018; ”Rapport Från Den Särskilda Kommission Som Utreder De Statliga Organens Agerande i Samband Med Oegentligt Förfarande i Adoptions- och Inskrivningsprocesserna Gällande Underåriga Samt Kontroll Av Dessas Resa Utomlands”³ fastslog att oegentligheter förekommit och adoptioner har genomförts utan föräldrars kännedom.

¹ Hjern, A., Lindblad, F., & Vinnerljung, B. (2002). Suicide, psychiatric illness, and social maladjustment in intercountry adoptees in Sweden: a cohort study. *Lancet*, 360(9331), 443-448.

² Hjern, A., & Vinnerljung, B. (2022). Hälsa och sociala livsvillkor hos internationellt adopterade i vuxen ålder. *Health and Social Living Conditions Internationally Adopted People in Adulthood.*] The Agency for Family Law and Parental Support (MFoF), 13.

³

https://mfof.se/download/18.737d400e171ac5296c8642d3/1589964664360/Parlamentarisk%20utredning,%20Chile_s_v_20200520.pdf

Det pågår en brottsutredning sedan 2018 i Chile och en sanningskommission är nyligen tillsatt. På en individuell nivå så möts adopterade idag av sina familjer i Chile som vittnar om bortförande av barn i samband med förlossning, barnomsorg, eller vid direkta ingripanden. Erfarenheter som naturligtvis har lämnat de chilenska familjerna med trauman och livslång sorg. Att ställas inför dessa besked som vuxen adopterad ger upphov till förtvivlan, ilska, maktlöshet och en djup sorg över ett liv som togs ifrån oss.

Det är mot denna bakgrund som vi härmed ger vårt svar på regeringen promemoria.

Sammanfattning

Chileadoption.se ser positivt på förslagen i promemorian och vi tillstyrker Förslag till lag om skyldighet att lämna uppgifter till Adoptionskommissionen.

Kommentarer till promemorian

S. 14-15 För att kommissionen på ett så bra sätt som möjligt ska kunna genomföra uppdraget att klarlägga generella mönster och systematik i Sveriges internationella adoptionsverksamhet och för att kunna bedöma om det förekommit oegentligheter inom adoptionsverksamheten behöver kommissionen granska individuella adoptionsakter. Kommissionen behöver t.ex. kunna klarlägga grunderna för ett beslut om adoption och dokumentationen gällande att ett visst barn har blivit tillgängligt för adoption. Vidare behöver kommissionen ta del av uppgifter om bl.a. ursprungsföräldrar, varifrån barnet kommer, uppgifter om samtycke samt domstolsbeslut. Materialet kan återfinnas hos Riksarkivet eller i något av lands- eller stadsarkiven, liksom hos myndigheters, kommuners och domstolars egna arkiv. Därutöver förvarar verk samma auktoriserade sammanslutningar handlingar, exempelvis akter över individuella adoptionsförmedlingsärenden.

Chileadoption.se vill lyfta att ovanstående uppgifter också är mycket viktiga för den enskilde adopterade, och att de akter som förvaras hos auktoriserade sammanslutningar är svåra att få åtkomst till för den enskilde. I flera fall när enskilda begärt ut sina akter, så har det kommit olika antal sidor för varje gång man begärt ut kopior. Flera adopterade vittnar om samma förfarande, i vad som liknar en godtycklig gallring vid utlämnande av akter till den enskilde. Chileadoption.se önskar därför att, utöver ovanstående lagförslag, se en permanent förändring av lag (1997:192) om internationell adoptionsförmedling för att tillgängliggöra vår dokumentation. Förbundet Adoptionscentrum ansvarar och är ägare för över 2000 chileadopterades akter. Chileadoption.se anser att lagen behöver förändras, så att en svensk myndighet förvaltar våra dokument i likhet med övriga svenska medborgare. Dokumentationen behöver tillgängliggöras i sin helhet för den adopterade. Detta utan att vi ska behöva ta kontakt med det förbund som kan ha varit en del av de oegentligheter som pågick. Ett förbund som vi önskar ha så lite kontakt med som möjligt.

Chileadoption.se vill också lyfta en fråga gällande synen på de dokument som finns i våra akter. I ovanstående text står att man ska granska uppgifter för hur ett visst barn blivit tillgängligt för adoption. Det är av största vikt att man väger in att våra dokument är under granskning av brottsutredning i Chile, och att det finns gott om underlag för att dokumentationen är förfalskad. Uppgifter om första föräldrar, barnets ursprung, samtycken etc. måste ses i ljuset av vad som framkommer i den chilenska brottsutredningen, och i ljuset av att det fanns många som hade mycket att tjäna på att framställa första föräldrarna i mycket dålig dager, och kunde göra så helt utan konsekvenser.

S. 16 Det skulle även kunna uppfattas som obehagligt för en enskild att uppmanas att lämna ut uppgifter ur det egna adoptionsärendet till en statlig utredning.

Chileadoption.se vill i sammanhanget framföra att flera medlemmar uttrycker att man vill ha vetskap om ens akt finns med i granskning! Att vi har rätt att veta. Chileadoption.se har flera gånger framfört krav att information bör gå ut till alla adopterade från Chile gällande den brottsutredning som pågår. I ovanstående textutdrag lyfts risken för obehag att lämna uppgifter till en statlig utredning. Men det saknas en problematisering av de känslor som skulle kunna följa den dag den adopterade får vetskap om att det fanns en brottsutredning i Chile och en statlig utredning i Sverige, men att individen var ovetande om allt, och därmed berövades möjlighet att själv söka svar medan tid ännu fanns. Vi vidhåller att det är oetiskt att granska akter men lämna den enskilde ovetande om vad som pågår.

Slutligen några förslag från Chileadoption.se

Chileadoption.se vill se en statlig utredning av Chileadoptionerna som kartlägger de olika leden i adoptionsprocessen i Sverige, och där varje enskilt fall utreds samt att kompensation och annan gottgörelse övervägs.

Chileadoption.se föreslår att det tillsätts ett nationellt resurscentrum för adopterade, med utbildning, forskning, samordning, rådgivning och behandling.

Vi anser att detta ytterligare stöds av Hjern & Vinnerljung⁴ som skriver på s. 45: *Internationell adoption har medfört att 60 000 barn har förflyttats till Sverige, de flesta från utomeuropeiska länder, med stöd från den svenska staten. Detta stöd har över tid stärkts substantiellt, och från och med 1989 har statligt bidrag riktats direkt till adoptivföräldrar. Följaktligen finns det starka etiska argument för att staten har ett särskilt ansvar för dessa medborgare, något som ytterligare förstärkts av de uppgifter om omfattande oegentligheter i flera länder avseende förmedlingen av barn till svenska adoptivfamiljer som framkommit på senare tid, en förmedling som statliga myndigheter legitimerat.*

Detta remissvar har utformats av Maria Nilsson, Chileadoption.ses beredningsgrupp.

Stockholm 2023-09-11

Carlos Queupán Huenchumil (Clas Lindholm)

Ordförande, Chileadoption.se

⁴ Hjern, A., & Vinnerljung, B. (2022). Hälsa och sociala livsvillkor hos internationellt adopterade i vuxen ålder. *Health and Social Living Conditions Internationally Adopted People in Adulthood.* ”] The Agency for Family Law and Parental Support (MFoF), 13.